

Franciszek Kamiński

Regulacja sektorowa ex ante a efekty pośrednie telekomunikacji

---

Ekonomiczne Problemy Usług nr 57, 753-761

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

FRANCISZEK KAMIŃSKI

Instytut Łączności – PIB

F.Kaminski@itl.waw.pl

REGULACJA SEKTOROWA *EX ANTE* A EFEKTY POŚREDNIE TELEKOMUNIKACJI

Wprowadzenie

Szeroko pojęte techniki informacyjne – komunikacja elektroniczna, usługi informacyjne i multimedialne – stanowią podstawowy element fundamentu społeczeństwa informacyjnego z gospodarką opartą na wiedzy. Postępy w telekomunikacji i technikach informacyjnych pobudzają pozytywne zjawiska w całej gospodarce, dzięki czemu, pomimo zjawisk recesyjnych i zakłóceń występujących w gospodarce światowej, dziedzina nowoczesnych technik i aplikacji wykazuje stabilny wzrost. Z tych powodów dobór kryteriów regulacji sektora komunikacji elektronicznej, a szczególnie regulacji sieci następnej generacji, w tym dostępowych sieci światłowodowych, odgrywa ważną rolę we właściwym określeniu bodźców prorozwojowych w polityce gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej.

W artykule przedstawiono uwagi o regulacji rynku komunikacji elektronicznej w UE w kontekście uniwersalnego wymiaru telekomunikacji. Wskazano na konieczność takiego doboru kryteriów regulacji, aby obejmowały efekty pośrednie, które towarzyszą inwestycjom w sieci następnej generacji i przyczyniają się do ogólnego rozwoju społeczno-ekonomicznego krajów członkowskich UE. W opracowaniu wykorzystano wyniki pracy statutowej pt. „Nowe techniki komunikacji elektronicznej w problematyce regulacyjnej Unii Europejskiej”, wykonanej przez autora w 2009 r. w Instytucie Łączności – PIB, Zakład Problemów Regulacyjnych i Ekonomicznych.

1. Uniwersalny wymiar telekomunikacji a efekty pośrednie

Istotną specyficzną cechą telekomunikacji (komunikacji elektronicznej) jest jej uniwersalizm oraz związany z tym brak odpowiednich zamienników. Uniwersalny wymiar telekomunikacji przejawia się w tym, że oddziałuje ona na wszystkie dziedziny życia społeczeństwa. Infrastruktura i usługi komunikacji elektronicznej są nieodzowne do stworzenia nowych możliwości działalności gospodarczej zarówno w dziedzinie bezpośrednio produkcyjnej, jak i w dziedzinie zarządzania i organizacji przedsiębiorstwa, oraz do stworzenia nowego środowiska kształcenia i zdobywania wiedzy, adekwatnego do wymogów życia i pracy w nowym otoczeniu produkcyjno-społecznym (całkowita zmiana sposobu zdobywania środków do życia oraz wzbogacenie form organizacji i kojarzenia czasu nauki, pracy i wypoczynku).

Usługi telekomunikacyjne oraz narzędzia informatyczne, powiązane ze sobą sieciami telekomunikacyjnymi, zapewniają szybki przepływ informacji, co ma istotne znaczenie dla podnoszenia efektywności i wydajności wszystkich sektorów gospodarki narodowej, a szczególnie w przestrzennie rozległych i oddalonych podmiotach gospodarczych, do jakich należą system bankowy i giełdowy, handel, transport, turystyka oraz inne działy sektora usług. Dzięki komunikacji elektronicznej postępuje proces globalizacji gospodarki: rozwój współpracy i wymiany międzynarodowej, działalność firm ponadnarodowych, migracja produkcji i gałęzi przemysłu z jednego regionu bądź kontynentu do drugiego; wszystkie te czynniki w istotny sposób zależą od nowoczesności i zasięgu infrastruktury telekomunikacyjnej w skali krajowej, regionalnej i globalnej. Należy także wymienić udział telekomunikacji w rozwoju sektora badań naukowych – w tworzeniu krajowej i międzynarodowej sieci współpracy jednostek badawczych, we wchłanianiu, promowaniu i wdrażaniu innowacji o technicznym i społecznym przeznaczeniu. Świadczy to o bezpośrednim (sektorowym) i pośrednim (pozasektorowym) wkładzie sektora komunikacji elektronicznej do dochodu narodowego¹. Zjawisko to określa się mianem efektów bezpośrednich i pośrednich komunikacji elektronicznej.

Przykłady efektów pośrednich. Warto przytoczyć, tytułem ilustracji rozważań, przykłady efektów pośrednich, związanych z rozwojem szerokopasmowego Internetu w życiu społeczności wiejskich, na które powołała się Komisja Europejska w dokumencie² (cytaty).

---

¹ Koutroumpis P., *The economic impact of broadband on growth: A simultaneous approach. Telecommunications Policy*, vol. 33, 2009, No. 9, pp. 471-485.

² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: *Inwestowanie w przyszłość Europy*. KOM(2009) 36 wersja ostateczna, Bruksela, dnia 28.01.2009 r. http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm

Inwestowanie w przyszłość społeczności wiejskich

Spoleczności wiejskie mogą być grupami w największym stopniu narażonymi na skutki spowolnienia gospodarczego. W trudnych czasach stoją one przed większym ryzykiem wykluczenia, a kiedy gospodarka ponownie wkracza na ścieżkę wzrostu, odczuwają związane z tym korzyści z opóźnieniem.

Jednym z najważniejszych narzędzi współczesnej gospodarki są łącza szerokopasmowe. W dzisiejszej Europie otwierają one możliwości znalezienia nowej pracy, zyskania nowych umiejętności, identyfikacji nowych rynków oraz ograniczenia kosztów. Mają one zasadnicze znaczenie zarówno dla szkół, bibliotek i administracji rządowej, jak i przedsiębiorców. Stały się one również jednym z zasadniczych instrumentów zapewniających sprawne funkcjonowanie współczesnej gospodarki. Nie wszyscy mogą jednak korzystać z tych dobrodziejstw – istnieją społeczności, którym rynek nie zapewnił do nich dostępu ze względu na rozproszenie ludności i wysokie koszty. Istnieją również obszary, na których konieczna jest modernizacja łączy szerokopasmowych wczesnej generacji, by szybkość Internetu odpowiadała dzisiejszym oczekiwaniom. Dlatego też w europejskim planie naprawy gospodarczej wyznaczono cel zakładający rozwój sieci szerokopasmowych i objęcie ich zasięgiem 100 % terytorium do 2010 r. Podkreślono w nim również potrzebę zwiększenia przepustowości wielu istniejących sieci, czemu powinny towarzyszyć wysiłki na rzecz wspierania konkurencyjnych inwestycji w sieci światłowodowe oraz zwolnienie częstotliwości na potrzeby szerokopasmowych łączy bezprzewodowych.

Internet dla społeczności wiejskich

Wspieranie rozwoju łączy szerokopasmowych stanowi już teraz element unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich. W strategicznych wytycznych dla rozwoju obszarów wiejskich na okres programowania 2007-2013 szczególnie nacisk położono na znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnych dla wiejskiej przedsiębiorczości i społeczno-gospodarczego rozwoju obszarów wiejskich. Rozpowszechnianie i akceptacja tych technologii odgrywa kluczową rolę w rewitalizacji obszarów wiejskich, pomagając zdywersyfikować działalność gospodarczą i społeczną poprzez napędzanie przedsiębiorczości, udostępnienie nowych usług internetowych oraz wspierania e-integracji. Środki te mogą zaradzić problemowi stosunkowo niskiej akceptacji technologii informacyjno-komunikacyjnych w sektorze rolno-spożywczym oraz wesprzeć działalność generującą wzrost, taką jak turystyka wiejska.

Z tych samych przyczyn zachodzi ryzyko, że na tych obszarach wiejskich, na których dostęp do łączy internetowych jest znacznie gorszy niż na obszarach miejskich i gdzie Internet wprowadzany jest z opóźnieniem, dojdzie do zjawiska wykluczenia gospodarczego i społecznego. Konsekwencją tego zjawiska może być stagnacja wiejskich gospodarstw, bezrobocie i wyludnienie.

Ryzyko to wzrasta w czasach spowolnienia gospodarczego. Im bardziej dany region jest peryferyjny, odizolowany i wyludniony, tym bardziej ucierpi z powodu

braku łączy szerokopasmowych i dostępu do Internetu. Te regiony, którym nie udało się zrealizować celów w zakresie rozpowszechnienia łączy szerokopasmowych, będą miały odpowiednio mniejsze szanse na uzyskanie dochodów na poziomie pozwalającym kontynuować własne inwestycje.

Efekty bezpośrednie – podstawowe kryterium zarządzania działalnością telekomunikacyjną. Komunikacja elektroniczna stanowi wyodrębnioną gałąź gospodarki, której zarządzanie podlega ogólnie przyjętym zasadom i kryteriom prowadzenia działalności biznesowej w gospodarce rynkowej. Wszelkie decyzje dotyczące funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstwa w tym sektorze podejmuje się na podstawie wąskogałęziowych kryteriów efektywności, tzn. z uwzględnieniem wyłącznie efektów bezpośrednich. Za podstawę do oceny jakości zarządzania i trafności podejmowanych decyzji inwestycyjnych i rynkowych służy kryterium zysku. Takie podejście, uzasadnione z punktu widzenia zasad prowadzenia biznesu i partycularnych interesów przedsiębiorców telekomunikacyjnych, nie uwzględnia synergii komunikacji elektronicznej z pozostałą gospodarką narodową, tzn. pośredniego, dodatniego wpływu usług komunikacji elektronicznej na efektywność całej gospodarki. Świadczy to o ograniczonej przydatności regulacji sektorowej opartej na wewnątrzsektorowych kryteriach efektywności, m.in. na ocenie stanu konkurencji na rynku usług.

Efekty pośrednie – uzupełniające kryterium zarządzania działalnością telekomunikacyjną. Uniwersalny wymiar telekomunikacji (komunikacji elektronicznej) powoduje, że wpływa ona na całokształt życia gospodarczego i społecznego, co poważnie komplikuje dobór kryteriów polityki telekomunikacyjnej. Istnienie pośrednich efektów telekomunikacji przemawia za tym, aby te czynniki, które wpływają na rozwój sektora komunikacji elektronicznej, były dobierane na podstawie kryteriów optymalizujących całościowe oddziaływanie wszystkich efektów na gospodarkę. Do takich czynników należy zaliczyć zasady regulacji działalności telekomunikacyjnej. Zachodzi zatem konieczność stosowania takich zasad regulacji sektorowej, określającej warunki ingerencji organów Wspólnoty oraz państw członkowskich w działalność podmiotów telekomunikacyjnych, które by uwzględniały występowanie wszystkich efektów telekomunikacji i optymalizowały efekt sumaryczny.

2. Pakiet regulacyjny 2002 a efekty pośrednie telekomunikacji

W Unii Europejskiej obowiązuje system regulacyjny, który preferuje sterowanie rozwojem sektora komunikacji elektronicznej w procesie przechodzenia do gospodarki opartej na wiedzy na podstawie jednego kryterium – stanu konkurencji

na rynku usług, z pewnym uwzględnieniem konkurencji infrastrukturalnej³. Analiza rozwoju sektora komunikacji elektronicznej, z pominięciem jego związków z innymi działami gospodarki, stanowi podstawę doboru środków zaradczych *ex ante*. Dobór narzędzi oddziaływania ogranicza się do wdrożenia i przestrzegania przez organa wspólnotowe i państwowe ram prawnych dla rynku komunikacji elektronicznej, ujętych w pakiecie 2002⁴ (a od 26 maja 2011 r. – w pakiecie 2009)⁵, z wyraźnym preferowaniem i wspieraniem prywatnej działalności gospodarczej w warunkach konkurencji. One decydują o zgodności z prawem wspólnotowym działań podejmowanych przez organy państw członkowskich, zakreślając granice swobody wyboru celów i instrumentów realizacji polityki na rynku komunikacji elektronicznej⁶. Obowiązujący system regulacji nie uwzględnia pośrednich skutków decyzji regulacyjnych dla pozasektorowych działów gospodarki.

Zasady wspólnotowej polityki w odniesieniu do rynku komunikacji elektronicznej zostały sformułowane w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku na podstawie realiów rynkowych w państwach członkowskich UE-15⁷. Nie mają one charakteru obiektywnego, niezależnego od poglądów osób odpowiedzialnych za regulację sektorową. Ich znaczenie jest ściśle powiązane z poglądami panującymi we Wspólnocie. Wdrażanie zasad pakietu 2002 zakłada wyizolowanie sektora komunikacji elektronicznej z całokształtu życia gospodarczego i społecznego, przecięcia ich współzależności, co powoduje pomijanie efektów pośrednich w regulacji tego sektora.

Efekty pośrednie telekomunikacji są ściśle związane ze stanem inwestycji w nowe sieci i aplikacje. Głównymi inwestorami w sektorze komunikacji elektronicznej są operatorzy zasiedzali (*incumbents*), którzy są operatorami o znaczącej pozy-

---

³ A. de Streel, *Current and future European regulation of electronic communications: A critical assessment*. *Telecommunications Policy*, vol. 32, 2008, No. 11, pp. 722-734 oraz J. Huigen, M. Cave, *Regulation and the promotion of investment in next generation networks – A European dilemma*, *Telecommunications Policy*, vol. 32, 2008, No. 11, pp. 713-721.

⁴ Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services (*Framework Directive*). OJ L 108, 24.04.2002, pp. 33-50.

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r. zmieniająca dyrektywy 2002/21/WE w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej, 2002/19/WE w sprawie dostępu do sieci i usług łączności elektronicznej oraz wzajemnych połączeń oraz 2002/20/WE w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (Tekst mający znaczenie dla EOG). Dz.U. UE L 337, 18.12.2009, s. 37-69.

⁶ Jako przykład można przytoczyć udaremnione przez Komisję i Trybunał Sprawiedliwości (sprawa C-424/07, orzeczenie z dnia 3.12.2009 r.) wysiłki rządu, parlamentu oraz regulatora w Niemczech zmierzające do ustawowego wyłączenia szerokopasmowych inwestycji operatora DT z obowiązku udostępniania ich operatorom alternatywnym na warunkach regulowanych w pewnym okresie przejściowym (tzw. moratorium regulacyjne).

⁷ Unia Europejska przed rozszerzeniem w 2004 r.

cji rynkowej (SMP – *significant market power*)⁸. Ich udział w inwestycjach telekomunikacyjnych przekracza 70%. Szczególnie znaczący jest ich udział w inwestycjach związanych z rozwojem telekomunikacji stacjonarnej, w tym z budową światłowodowych sieci dostępowych, który wynosi ponad 80%, co oznacza, że wydają oni ok. 4,5 razy więcej kapitału inwestycyjnego niż operatorzy alternatywni. Z tego względu analiza otoczenia prawnego dla działalności inwestycyjnej w sektorze komunikacji elektronicznej powinna w pierwszym rzędzie zwrócić uwagę na regulacje dotyczące operatorów zasiedziałych⁹.

Obowiązujące ramy prawne obligują operatorów SMP do udostępniania swojej infrastruktury na warunkach regulowanych konkurentom – operatorom alternatywnym, którzy dzięki temu uzyskują dostęp do użytkowników i mogą rozwijać własną działalność usługową. Takie rozwiązanie regulacyjne zakłada istnienie bazy materialnej (infrastruktury sieciowej), którą można udostępniać (dysponować) na podstawie decyzji regulatora. W przypadku świadczenia tradycyjnych usług telekomunikacyjnych warunek ten jest spełniony w państwach UE-15, w których, w okresie telekomunikacyjnego monopolu państwa, w ramach polityki powszechnej telefonizacji, powstała bogata infrastruktura telekomunikacyjna. W chwili pełnego otwarcia rynku telekomunikacji publicznej (1998 r.), sieć dostępową operatorów zasiedziałych była już w dużym stopniu zamortyzowana, co stanowiło argument na rzecz polityki silnej regulacji *ex ante*, łącznie z dysponowaniem majątkiem tych operatorów na zasadach ustalanych przez organ regulacyjny¹⁰. Od tego czasu nastąpiły znaczące zmiany w sektorze komunikacji elektronicznej¹¹. Dlatego przesłanki decydujące o zasadach regulacji sektorowej *ex ante*, ze szczególnym uwzględnieniem warunków regulowanego dostępu do nowych inwestycji, wymagają ponownego wszechstronnego przeanalizowania¹². Jest to szczególnie ważne w odniesieniu

---

⁸ F. Kamiński, *Oddziaływanie regulacji konkurencji na nowe inwestycje oraz strukturę rynku komunikacji elektronicznej. Telekomunikacja i Techniki Informacyjne*, 2006, nr 3-4, s. 19-43.

⁹ F. Kamiński, *Oddziaływanie regulacji konkurencji... op.cit.*, Kamiński F., *Uwzględnianie efektów pośrednich w regulacji światłowodowych sieci dostępowych*. Przegląd Telekomunikacyjny + Wiadomości Telekomunikacyjne, 2009, nr 8-9, s. 930-939; (na płycie CD z materiałami Krajowego Sympozjum Telekomunikacji i Teleinformatyki KSTiT'2009).

¹⁰ Sytuacja w nowych państwach członkowskich UE-12 jest odmienna, co utrudnia współpracę regulatora krajowego z operatorami zasiedziałymi. W Polsce występują trudności w sprawie ustalenia wysokości opłat za korzystanie z sieci dostępowej TP SA oraz należnych dopłat z tytułu świadczenia usługi powszechnej.

¹¹ A. de Streel, *Current and future European...op. cit.*, P. de Bijl, M. Peitz, *Innovation, convergence and the role of regulation in the Netherlands and beyond. Telecommunications Policy*, vol. 32, 2008, No. 11, pp. 744-754, F. Kamiński, *Charakterystyka zmian na rynku komunikacji elektronicznej w Unii Europejskiej. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 544, Ekonomiczne Problemy Usług nr 35, Rynki przesyłu i przetwarzania informacji – stan obecny i perspektywy rozwoju*, część II, Uniwersytet Szczeciński 2009, s. 559-573.

¹² A. de Streel, *Current and future European...op. cit.*, J. Huigen, M. Cave, *Regulation and the promotion...op. cit.*, P. de Bijl, M. Peitz, *Innovation, convergence... op. cit.*

do planowanych i realizowanych przez operatorów SMP kosztownych wieloletnich projektów inwestycyjnych, w tym budowy światłowodowych sieci dostępowych NGA (*Next Generation Access Network*), które mają ważne znaczenie dla realizacji europejskiego planu naprawy gospodarczej¹³ i stworzenia podstaw do pomyślnego rozwoju ekonomicznego-społecznego UE w przyszłości.

Sposób postępowania w ramach pakietu 2002 wynika z przekonania, że konkurencja jest instrumentem na tyle uniwersalnym, że korzyści z jej obecności na rynku, przez stworzenie bądź utrzymanie środowiska konkurencyjnego dla przedsiębiorstw alternatywnych dzięki nałożeniu środków zaradczych na operatora SMP, zrekompensują zawiązką ewentualne straty pozagaleziowe. Tym należy tłumaczyć fakt, że przepisy pakietu regulacyjnego 2002 wymuszają nakładanie środków zaradczych na operatora SMP, m.in. w postaci obowiązku udostępnienia nowych inwestycji światłowodowych operatorom alternatywnym, niezależnie od negatywnego wpływu takiej polityki na zachowanie inwestorów¹⁴. Biorąc pod uwagę ograniczony wpływ na korzystanie z efektów inwestycji, inwestorzy opóźniają lub redukują zakres nowych inwestycji sieciowych¹⁵, co z kolei powoduje utratę ewentualnych korzyści ekonomicznych i społecznych w perspektywie długoterminowej ze względu na niepełne wykorzystanie efektów pośrednich.

Ważną pozycję w pakiecie 2002 zajmuje zasada prymatu neutralności technicznej, która służy jako koronny argument uzasadniający ingerencję regulatora na rynku nowych sieci i usług oraz stosowania środków zaradczych *ex ante* w sposób analogiczny jak w latach 90.¹⁶ Jej uwzględnienie w procedurze regulacyjnej przyczynia się do pomijania pośrednich efektów ekonomicznych i społecznych. W tym kontekście należy też wymienić test 3 kryteriów¹⁷, który służy, na podstawie analizy poziomu konkurencji na rynku, do uzasadnienia rozszerzania zakresu regulacji sektorowej: od likwidacji monopolu w sieci PSTN do nowych sieci światłowodowych. Właśnie zasada tego testu w powiązaniu z obowiązkiem nakładania środków zaradczych na operatorów SMP sprowadza wielowymiarowy problem regulacji

---

¹³ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *Inwestowanie w przyszłość Europy... op. cit.*

¹⁴ F. Kamiński, *Oddziaływanie regulacji konkurencji... op. cit.*

¹⁵ F. Kamiński, *Uwzględnianie efektów pośrednich... op. cit.*

¹⁶ F. Kamiński, *Propozycje reform regulacyjnych 2007 w sektorze komunikacji elektronicznej Unii Europejskiej*. Telekomunikacja i Techniki Informacyjne, 2008, nr 1-2, s. 20-50, Komunikat Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów: Sprawozdanie na temat wyników przeglądu unijnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej zgodnie z dyrektywą 2002/21/WE oraz Streszczenie propozycji reform z 2007 r. KOM(2007) 696 wersja ostateczna, Bruksela, dnia 13.11.2007. http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm

¹⁷ F. Kamiński, *Propozycje reform regulacyjnych 2007... op. cit.*, F. Kamiński, *Uwzględnianie efektów pośrednich... op. cit.*

ryнку komunikacji elektronicznej do jednego wymiaru: konkurencji, a właściwie w praktyce – do konkurencji usługowej.

Podstawowe zasady regulacji sektorowej *ex ante*, zawarte w pakiecie 2002, obowiązują w dalszym ciągu, również w pakiecie regulacyjnym 2009¹⁸. Na ich podstawie został opracowany projekt zalecenia w sprawie regulacji dostępu do sieci dostępowych następnej generacji (NGA)¹⁹. Praktyka wykaże, na ile wprowadzone zmiany w systemie regulacyjnym UE wpłyną na lepsze wykorzystanie pozytywnych efektów pośrednich komunikacji elektronicznej w Unii Europejskiej.

Literatura

1. Bijl P. de, Peitz M., *Innovation, convergence and the role of regulation in the Netherlands and beyond*. Telecommunications Policy, vol. 32, 2008, No. 11.
2. Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services (Framework Directive). OJ L 108, 24.04.2002.
3. Draft Commission Recommendation of [...] on regulated access to Next Generation Access Networks (NGA). Brussels, [Draft 12 June 2009 for 2nd public consultation] C(2009). http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r. zmieniająca dyrektywy 2002/21/WE w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej, 2002/19/WE w sprawie dostępu do sieci i usług łączności elektronicznej oraz wzajemnych połączeń oraz 2002/20/WE w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (Tekst mający znaczenie dla EOG). Dz.U. UE L 337, 18.12.2009.
5. Huigen J., Cave M., *Regulation and the promotion of investment in next generation networks – A European dilemma*, Telecommunications Policy, vol. 32, 2008, No. 11.
6. Kamiński F., *Oddziaływanie regulacji konkurencji na nowe inwestycje oraz strukturę rynku komunikacji elektronicznej*, Telekomunikacja i Techniki Informacyjne, 2006, nr 3–4.

---

¹⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r. zmieniająca dyrektywy 2002/21/WE... *op. cit.*, F. Kamiński, *Propozycje reform regulacyjnych 2007... op. cit.*, Komunikat Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów: *Sprawozdanie na temat wyników przeglądu unijnych ram regulacyjnych... op. cit.*

¹⁹ Draft Commission Recommendation of [...] on regulated access to Next Generation Access Networks (NGA). Brussels, [Draft 12 June 2009 for 2nd public consultation] C(2009).

7. Kamiński F., *Propozycje reform regulacyjnych 2007 w sektorze komunikacji elektronicznej Unii Europejskiej*, Telekomunikacja i Techniki Informacyjne, 2008, nr 1–2.
8. Kamiński F., *Charakterystyka zmian na rynku komunikacji elektronicznej w Unii Europejskiej*. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 544, Ekonomiczne Problemy Usług nr 35, Rynki przesyłu i przetwarzania informacji – stan obecny i perspektywy rozwoju, część II, Uniwersytet Szczeciński 2009.
9. Kamiński F., *Uwzględnianie efektów pośrednich w regulacji światłowodowych sieci dostępowych*. Przegląd Telekomunikacyjny + Wiadomości Telekomunikacyjne, 2009, nr 8–9, s. 930–939; (na płycie CD z materiałami Krajowego Sympozjum Telekomunikacji i Teleinformatyki KSTiT'2009).
10. Komunikat Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów: *Sprawozdanie na temat wyników przeglądu unijnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej zgodnie z dyrektywą 2002/21/WE oraz Streszczenie propozycji reform z 2007 r.* KOM(2007) 696 wersja ostateczna, Bruksela, dnia 13.11.2007. http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm
11. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: *Inwestowanie w przyszłość Europy*. KOM(2009) 36 wersja ostateczna, Bruksela, dnia 28.01.2009 r. http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm
12. Koutroumpis P., *The economic impact of broadband on growth: A simultaneous approach*, Telecommunications Policy, vol. 33, 2009, No. 9.
13. Strel A. de, *Current and future European regulation of electronic communications: A critical assessment*, Telecommunications Policy, vol. 32, 2008, No. 11.

EX ANTE SECTOR REGULATIONS AND INDIRECT TELECOMMUNICATIONS EFFECTS

Summary

The paper comments on electronic communications market regulation in the EU in the context of universal character of telecommunications. The choice of regulation criteria must consider indirect effects accompanying next generation network investments and leading to general socio-economic development of EU member states.

Translated by Franciszek Kamiński